

دستور جلسه شماره (۱)

عنوان: بررسی مشکلات و موانع در أخذ و تمديد گواهینامه صلاحیت ایمنی پیمانکاران

مرجع طرح موضوع: کمیسیون انرژی اتاق ایران و شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی خوزستان

تاریخ برگزاری جلسه: ۱۴۰۱/۰۹/۰۸

تعداد صفحات دستور جلسه: ۳ صفحه

مستندات: ۱- نامه شماره ۵۰/۲/۹۴۲۷/د مورخ ۱۴۰۱/۰۷/۱۲ کمیسیون انرژی اتاق ایران ۲- گزارش کارشناسی شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی استان خوزستان مورخ ۱۴۰۰/۰۴/۱۴

شرح موضوع: به منظور ارتقاء سطح ایمنی در کارگاه های مشمول و نظامند نمودن بکارگیری افراد شایسته واجد صلاحیت در زمینه ایمنی، پیشگیری حوادث ناشی از کار در راستای صیانت از نیروی انسانی و منابع مادی کشور، وزارت کار به استناد ماده ۸۵ قانون کار "کلیه کارفرمایان، کارگران و کارآموزان (کارورزان) مشمول قانون کار را موظف به گذراندن دوره آموزش ایمنی، متناسب با شغل در بدو استخدام و حین خدمت نمود و به جهت شفافیت در روش اجرا اقدام به تدوین دستورالعمل و شیوه نامه های مربوطه نمود." همچنین طبق ماده ۲ آیین نامه اجرایی ایمنی امور پیمانکاری مصوب ۱۳۸۹ پیمانکاران می بایست صلاحیت انجام کار خود را از نظر ایمنی از وزارت کار و امور اجتماعی دریافت نمایند. ۱ لازم به ذکر است در سال ۱۳۹۷ بر اساس مصوبه شماره ۱۳۵۹۴۳/ت/۵۵۸۸۷-ه مورخ ۹۷/۱۰/۱۵ هیأت وزیران، شرکت های پیمانکاری که قصد شرکت در مناقصات و عقد قرارداد با ارگان های دولتی را دارند، در استعلام ارزیابی ملزم به ارائه گواهینامه تایید صلاحیت ایمنی پیمانکاری صادره از اداره تعاون، کار و رفاه اجتماعی هستند. لیکن طبق گزارش واصله از کمیسیون انرژی اتاق ایران و شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی خوزستان، دریافت این گواهینامه مشکلاتی را در حوزه پیمانکاری ایجاد نموده است که به شرح ذیل است:

۱. **لزوم حضور کلیه کارکنان در دوره های آموزشی ایمنی عمومی با سطح کیفی پایین و غیر کاربردی:** مطابق الزام تعریف شده، کلیه پرسنل پیمانکار، اعم از دفتر مرکزی و سایت، مطابق لیست بیمه تامین اجتماعی، باید در دوره آموزش عمومی ایمنی و بهداشت کارگران شرکت نمایند. با توجه به سرفصل مطالب و عمومی بودن محتوا، این دوره ها برای قشر کارگران و مهندسين اجرایی و دیگر مهندسين اثر بخش نبوده و کمکی در کاهش حوادث ناشی از کار برای پرسنل شرکت ها نمی نماید. این در حالی است که پیمانکاران به واسطه دستورالعمل ها و استانداردهای موجود در صنعت مرتبط (به ویژه در صنعت نفت که خود از دیرباز در حوزه HSE بسیار پیشرو بوده و از استانداردهای بین المللی سخت گیرانه تبعیت می نماید) و نیز قرارداد و شرایط عمومی و اختصاصی HSE، آموزش های تخصصی مرتبط با هر فعالیت اجرایی را در محل پروژه برگزار می نماید.

۲. **عدم توجه به گواهینامه های HSE (گواهینامه بین المللی سیستم مدیریت):**

یکی از موارد مهم، عدم توجه شورای عالی حفاظت فنی، صلاحیت ایمنی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی به گواهینامه های بین المللی مدیریتی

۱ لازم به ذکر است دور های آموزشی مورد نظر وزارت کار، تعاون و رفاه اجتماعی به لحاظ ساختاری در دو دوره آموزش ایمنی مقدماتی، آموزش تخصصی ایمنی و به لحاظ زمان آموزش در دو بازه آموزش های کوتاه مدت و میان مدت و به جهت نوع آموزش در سه مرحله بدو استخدام، ضمن خدمت و بازآموزی و آموزش ویژه برنامه ریزی شده است.

مرتبط با HSE (از قبیل ISO1400، ISO45001، گواهینامه HSE-MS وزارت نفت و...) و عدم لحاظ نمودن برخورداری پیمانکار از این گواهینامه‌ها به عنوان امتیاز می باشد. با توجه به اینکه این سیستم‌های مدیریتی HSE براساس Normal Practice در شرکت‌های بین المللی پیمانکاری/ کارفرمایی تدوین و توسعه یافته اند، بنابراین پیاده سازی سیستم‌های مدیریتی HSE تضمین و اطمینانی برای رعایت الزامات مرتبط با HSE می باشد.

۳. أخذ چندباره اطلاعات و داده های موجود در سایر بانک‌های اطلاعاتی دولتی:

در فرایند أخذ گواهینامه، پیمانکار ملزم به ثبت اطلاعات متعدد و گسترده از قبیل اطلاعات حقوقی شرکت، اعضاء هیأت مدیره، اظهارنامه مالیاتی چهار سال گذشته، اطلاعات مفصاحساب و... می باشد و این در حالی است که این اطلاعات در سامانه های سایر نهادهای دولتی، مانند سامانه برنامه و بودجه مرتبط با گواهینامه صلاحیت پیمانکار، گواهینامه صلاحیت خدمات مشاوره موجود است.

۴. عدم وحدت رویه در فرایند ارزیابی و بررسی اسناد و مدارک:

مسئولین و بازرسین ادارات تعاون، کار و رفاه اجتماعی، در موارد متعدد، درخصوص آیین نامه‌های مصوب هیأت وزیران و وزارت کار دچار اختلاف نظر بوده و کاملاً سلیقه‌ای رفتار می نمایند. به عنوان نمونه می توان به لزوم معرفی مسئول ایمنی و حفاظت فنی کارگاه و حضور در دوره های ۴۸ ساعته و ۱۶ ساعته و شرط قبولی در آزمون مسئولین فنی و حفاظت فنی کارگاه و أخذ گواهینامه از واحد بازرسی اداره تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان محل پروژه اشاره نمود و این در حالی است که آیین نامه به کارگیری مسئول ایمنی در کارگاه با رای دیوان عدالت اداری به شماره ۲۸۹۹ در سال ۱۳۹۸ ابطال شده است.

۵. متاثر شدن کسب و کارها شرکت های پیمانکاری:

براساس ماده ۸ شیوه نامه جامع آموزش ایمنی پیمانکاران، تکلیف شده است، پیمانکارانی که با عقد شرایط پیمان مشغول به کار می شوند یا در پیمان‌های آتی فعالیت خواهند نمود، فهرست کارگران تحت پوشش خود را (طبق لیست) جهت گذراندن دوره‌های آموزشی به مراجع ذیربط معرفی نمایند و تأیید صلاحیت پیمانکاران در زمینه آموزش صرفاً با داشتن گواهینامه طی دوره های آموزشی برای کارگران تحت پوشش و کارفرمایان یا صاحب کار از طریق مراجع ذیصلاح می باشد. این مقررات در حالی تدوین شده است که سطح سواد کارگران یکسان نمی باشد و عدم برخورداری از سطح سواد و یا کمی سواد ضمن ایجاد اخلال در فرایند آموزش، در آزمون های مربوطه نیز که بمنظور سنجش سطح فراگیری و یا اثر بخشی دوره‌های آموزشی برگزار می گردد، دچار چالش می شود. لازم بذکر است در صورت عدم قبولی یک نفر از کارگران (حداقل نمره ۱۰ از ۲۰ براساس ماده ۸ دستورالعمل اجرایی آیین نامه آموزش ایمنی کارفرمایان، کارگران و کارآموزان تعیین شده است) گواهینامه صلاحیت ایمنی برای پیمانکار صادر نمی گردد. بنابراین با توجه به اینکه یکی از شروط اساسی صدور گواهی تأیید صلاحیت شرکت‌ها داشتن گواهینامه صلاحیت ایمنی تعیین شده است، ایجاد مشکل و یا تأخیر در صدور گواهینامه ایمنی، تأثیر مستقیم بردیافت گواهینامه تعیین صلاحیت پیمانکار دارد، که باعث می گردد، چرخه فعالیت‌های اجرایی مربوط به پیمانکاران دچار اخلال شود.

۶. فرایند طولانی، پیچیده و غیرنظام مند و ایجاد پتانسیل فساد:

طولانی بودن مراحل ارزیابی و تأیید توسط کارشناس انجمن های صنفی پیمانکاران و کارفرمایان و همچنین سلیقه‌ای عمل کردن مسئولین و بازرسین ادارات تعاون، کار و تامین اجتماعی منجر به ایجاد فساد مالی جهت تسریع در أخذ گواهینامه توسط برخی از افراد دارای نفوذ در بدنه می شود.

۷. عدم اجرای ماده ۶ آیین نامه ایمنی امور پیمانکاری و تحمیل هزینه‌های اضافی به پیمانکاران:

طبق ماده ۶ آیین نامه، در هنگام عقد قرارداد لازم است هزینه‌های مربوط به امور ایمنی محاسبه و در متن قرارداد لحاظ نموده و پیمانکار از ابتدای قرارداد با نظارت کارفرما موظف به اجرای آن گردد، این در حالی است که هزینه‌های مربوط به امور ایمنی در قراردادهای پیمانکاران لحاظ نمی گردد و

کارفرمایان بابت هزینه‌هایی که از این بابت به پیمانکاران تحمیل میشود وجهی پرداخت نمی‌کنند.

۸. عدم اجرای ماده ۸ آیین نامه ایمنی امور پیمانکاری:

در ماده ۸ آیین نامه ایمنی امور پیمانکاری به صراحت قید شده است کارفرما می‌بایست بر ارائه آموزش های مورد نیاز در زمینه‌های ایمنی از طریق مراجع ذیصلاح به پرسنل تحت پوشش پیمانکاران اصلی و فرعی با توجه به نوع فعالیت، نظارت نماید؛ این مقررات در حالی است که بسیاری از کارفرمایان نه تنها نظارتی بر ارائه آموزش ها از طریق سایر مراجع ذی صلاح ندارند؛ بلکه آگاهی کلیه طرف‌های ذی نفع (کارکنان و پیمانکاران) را از منظر ایمنی و بهداشت با توجه استقرار و توسعه نظام مدیریت ایمنی و بهداشت، محیط زیست در کارگاه ها، در حد کفایت می‌دانند.

۹. مشکلات در تنظیم برنامه اجرایی آموزش نیروی انسانی شاغل در کارگاه‌های کارفرمایان:

بر اساس آیین نامه آموزش ایمنی کارفرمایان، کارگران و کارآموزان و همچنین آیین نامه ایمنی امور پیمانکاری، پیمانکاران تکلیف دارند آموزش‌های ایمنی را از طریق مراجع ذیصلاح به پرسنل تحت پوشش ارائه دهند و در ماده ۴ آیین نامه آموزش ایمنی کارفرمایان، کارگران و کارآموزان، کارفرما ملکف است قبل از انعقاد قرارداد از پیمانکار و کارگران تحت پوشش آنها، مستندات آموزش ایمنی را اخذ نماید. با توجه به استمرار اشتغال کارگر، ضرورت تکرار آموزش با تغییر پیمانکار دستخوش بی‌انگیزگی از سوی کارگران می‌شود؛ همچنین شرایط ترخیص کارگران از محیط کار به دلیل گستردگی محل جغرافیایی حوزه عملیاتی، امکان‌پذیر نیست و نیز کارفرمایان در اعزام کارگران به صورت گروهی به کلاس‌های آموزشی اعم از واقعی و مجازی ممانعت بعمل می‌آورند؛ این موضوع باعث می‌شود، امکان تنظیم برنامه اجرایی آموزش نیروی انسانی شاغل در کارگاه‌های کارفرمایان برای پیمانکاران فراهم نگردد.

۱۰. عدم توجه به وجود سیستم توسعه نظام مدیریت ایمنی و بهداشت، محیط زیست در کارگاه‌ها:

رعایت مسائل ایمنی و آموزش‌های مرتبط با آن یک الزام و ضرورت انکار ناپذیر به منظور صیانت نیروی انسانی شاغل در محیط کارگاه ها می باشد، اما در برخی از کارگاه ها سیستم توسعه نظام مدیریت ایمنی و بهداشت، محیط زیست، استقرار یافته است و آموزش‌های متعدد و با سطح کیفی بالا ارائه می‌شود؛ درحالی که سرفصل دوره های مورد نظر وزارت کار، محدود تر از آموزش‌های ارائه شده می باشد.

با عنایت به مطالب فوق کمیسیون انرژی اتاق ایران و شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی خوزستان درخواست نموده اند تا پیشنهادهای ذیل در جلسه کارگروه تخصصی شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی مورد بررسی قرار گیرد.

- **پیشنهاد کمیسیون انرژی:** در جهت ایجاد یکپارچگی و نظام مند نمودن موضوع، صدور گواهینامه صلاحیت ایمنی پیمانکاری از طریق وزارتخانه‌های مربوطه که خود دارای دستورالعمل‌های کافی و وافی می باشد، انجام شود.
- **پیشنهاد شورای گفت و گوی خوزستان:** شورای عالی حفاظت فنی وزارت کار، تعاون و رفاه اجتماعی آموزش‌های ایمنی ارائه شده در کارگاه های کارفرمایانی که دارای نظام مدیریت ایمنی و بهداشت هستند را مجاز نمایند و به جهت انطباق آموزش های ارائه شده با اهداف قانون گذار، نظارت های لازم را به طرق مقتضی اعمال نماید.